

História RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici

Predslov

Na úseku verejného zdravotníctva sa venuje sústavná a cielená starostlivosť ochrane, podpore a rozvoju zdravia obyvateľov. Podľa čl. 40 ústavného zákona č.460/1992 Zb. Ústava SR „Každý má právo na ochranu zdravia“.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) ako orgán verejného zdravotníctva podľa zákona č.355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pri uskutočňovaní cieľov verejného zdravotníctva kladie dôraz najmä na sociálne hľadisko vychádzajúce zo zdravotných aspektov, zameraných na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie podporou zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva sa zúčastňuje na riešení národných programov významných pre verejné zdravie, riadi, usmerňuje a kontroluje epidemiologickú bdelosť prenosných ochorení a plnenie imunizačného programu, posudzuje potrebu vykonania hodnotenia vplyvov na verejné zdravie na regionálnej úrovni a na miestnej úrovni, plní špecializované úlohy verejného zdravotníctva a úlohy pri ohrození verejného zdravia , nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia v rámci svojej územnej pôsobnosti, podáva návrh na vyhlásenie mimoriadnej situácie a návrh na vykonanie opatrení v rámci svojej územnej pôsobnosti, vydáva záväzné stanoviská a rozhoduje, zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti, vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti a vedie register odborne spôsobilých osôb na epidemiologicky závažné činnosti, povoľuje a zrušuje ním povolené výnimky, ak to ustanovuje tento zákon, vykonáva štátny zdravotný dozor, vydáva pokyny a ukladá opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru, v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na úseku ochrany zdravia pri práci kontroluje najmä u zamestnávateľa zabezpečenie zdravotného dohľadu, prejednáva iné správne delikty, ukladá pokuty a povinnosť nahradiť náklady, vedie register rizikových prác , sprístupňuje počas kúpacej sezóny informácie o kvalite vôd určených na kúpanie a o kvalite vody v prírodných kúpaliskách a v umelých kúpaliskách na svojom webovom sídle, plní úlohy kontrolného orgánu oprávneného ukladať sankcie pri uvádzaní chemických látok a zmesí na trh podľa osobitného predpisu, poskytuje súčinnosť obvodným úradom a obciam pri vypracúvaní plánu ochrany obyvateľstva, zabezpečuje monitorovanie pre každú vodu určenú na kúpanie počas kúpacej sezóny, preskúmava znečistenie vody určenej na kúpanie, prijíma primerané opatrenia riadenia v oblasti vody určenej na kúpanie a vydáva trvalý zákaz kúpania alebo trvalé odporúčanie nekúpať sa vo vode určenej na kúpanie, prijíma primerané opatrenia riadenia v oblasti vody určenej na kúpanie pri výnimočných okolnostiach.

Odborné naplnenie širokej problematiky verejného zdravotníctva sa realizuje prostredníctvom zdravotníckych študijných programov a akreditovaných špecializačných odborov a certifikovaných pracovných činností v zmysle prijatých koncepcií, akými sú epidemiológia, hygieny životného prostredia, hygiena detí a mládeže, hygiena výživy, preventívne pracovné lekárstvo a výchova ku zdraviu. V RÚVZ pracujú kvalifikovaní odborníci s vysokoškolským a stredoškolským vzdelaním so zameraním na verejné zdravotníctvo.

História

V roku 1870 bolo v meste Považská Bystrica postavené viacúčelové zariadenie, zvané „špitál“. Bol to izolátor nákazlivo chorých, chudobinec, starobinec, a táto prízemná budova sa nachádzala oproti terajšej budove pošty Prví lekári prichádzajú do Považskej Bystrice začiatkom 20. storočia . Hneď po oslobodení, dňa 2. júla 1945 národný výbor prijíma uznesenie o stavbe štátnej nemocnice a v roku 1947 MsNV zakupuje pozemky na Lánoch pri osade Dedovec,, kde bol 9. mája

1952 položený základný kameň novej okresnej nemocnice s 300 posteľami a poliklinikou. Projekt dôsledne vychádzal z koncepcie zjednotenia zdravotníckej starostlivosti a umožňoval sústrediť liečebnú a preventívnu časť do jedného miesta. V prvých rokoch po oslobodení pediatrika starostlivosť bola nedostatočná a spočívala na bedrách vtedajších praktických lekárov. Títo popri kuratívnej mali na starosti poradenskú službu pre deti v meste a blízkom okolí, za ktorú dostávali hodinový honorár. Dochádzka do poradní bola namáhavá, jedinou sanitku v meste mal Červený kríž a pre lekárov sa najímali taxíky. Očkovanie a školsko-zdravotná služba sa robili zriedkavo, výnimkou bolo očkovanie proti variole – matky s deťmi naň chodili, pretože sa báli tohto ochorenia. Prvý detský lekár začal dochádzať v roku 1949 – 1-krát týždenne zo Žiliny pre deti zamestnancov Považských strojární. V roku 1951 prišiel sem prvý pediater pre deti do 1 roku z mesta a blízkeho okolia a zároveň viedol detskú poradňu. Ich umiestnenie bolo nevyhovujúce (v školách, úradovniach MNV a v prenajatých miestnostiach súkromných domov). V roku 1952. bolo zriadené lôžkové oddelenie a malo 31 lôžok, z toho 17 lôžok pre kojencov. Oddelenie slúžilo pre bývalý okres P. Bystrica a dva susedné okresy /Púchov a Bytča/. Jeho zriadením sa podstatne zlepšila zdravotnícka starostlivosť o deti, čo dokumentuje pokles kojeneckej úmrtnosti: kým začiatkom r. 1950 bola 145 prom. a o niekoľko mesiacov až 197 prom., poklesla v roku 1956 na 50 promile. Na úseku boja proti detskej tuberkulóze bola v rokoch 1946 – 1953 v bývalom kaštieli v Považskom Podhradí zriadená liečebňa pre detskú tbc, pobočka Šrobárovho ústavu v Dolnom Smokovci, ktorá sústreďovala deti choré tuberkulózou a po dvojmesačnom pobyte a vyšetrení ich posielala na ďalšie liečenie do Vysokých Tatier. Možno teda konštatovať, že v roku 1951 má mesto Považská Bystrica už zabezpečené, popri obvodnej starostlivosti, lôžkové služby interné, chirurgické a gynekologicko-pôrodné a od roku 1952 aj detské. V tom čase v meste pracuje 12 lekárov. V zmysle nových zákonných ustanovení vzniká aj v našom meste v roku 1952 Okresný ústav národného zdravia, riaditeľom ktorého sa stáva Dr. Dimitrij Kuzičkin. Tento je zároveň aj prednosta zdravotného odboru ONV. V marci 1954 vzniká v priestoroch Sociálneho domu Okresná hygienická stanica, riaditeľom ktorej sa stáva Dr. Kuzičkin a ako ďalší lekár tam pracuje Dr. Viera Kiššová .OHS mala 4 zamestnancov. Okresná hygienická stanica bola zriadená v zmysle č.4/1952 o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti. V marci 1954 vzniká v priestoroch Sociálneho domu Okresná hygienická stanica, riaditeľom ktorej sa stáva Dr. Kuzičkin a ako ďalší lekár tam pracuje Dr. Viera Kiššová .OHS mala 4 zamestnancov.

V roku 1952 vznikali Okresné hygienické stanice, ktoré boli súčasťou odborov zdravotníctva na Okresných národných výboroch. Na čele OHS stál okresný hygienik, ktorý bol obyčajne praktický lekár. Na odbore zdravotníctva ONV v Púchove to bol MUDr. Hviezda. V rokoch 1955 - 1956 ho vystriedal MUDr. Cmarko, ktorý absolvoval odbornú prípravu na LFH UK v Prahe. Na odbore zdravotníctva ONV v Považskej Bystrici túto funkciu vykonával MUDr. Dimitrij Kuzičkin a neskôr v roku 1955 MUDr. Štefan Calpaš.

Dňa 1. 7. 1960 bola založená Okresná hygienická stanica v Považskej Bystrici so sídlom v Púchove, ktorá vznikla zlúčením OHS Púchov, Ilava a Považská Bystrica. Mala cca 20 zamestnancov a prvým okresným hygienikom sa stal MUDr. Štefan Calpaš. Súčasťou OHS bola lekárska mikrobiológia, ktorej prvým šéfom bol MUDr. Július Mikula, CSc. a hygienické laboratórium na chemické a mikrobiologické vyšetrenie vôd a potravín s vedúcou Ing. Matejovou. Od roku 1964 funkciu vedúceho hygienických laboratórií vykonával Ing. Jozef Helienek, v rokoch 1994-1996 Pharm.Dr. Pavol Horváth, v rokoch 1996-2004 Ing. Viera Husárová. V roku **2004** boli laboratória zrušené.

V roku 1963 bolo založené laboratórium Myco Tbc v Ilave, ktorého šéfom sa stal Mgr. Šimon Galovič.

V roku 1960 sa mesto Považská Bystrica stalo sídlom nového veľkého okresu, ktorý vznikol zlúčením okresov Púchov, Ilava a Považská Bystrica. V prvých rokoch činnosti, prakticky hneď po roku 1952, musela hygienická služba riešiť veľké problémy, ktoré sa vzťahovali najmä na boj proti vzniku a šíreniu infekčných ochorení. V okrese Považská Bystrica sa vyskytovalo veľa lokálnych epidémií brušného týfu (Mojtín, Zliechov, Papradno, Udiča).

Stručný popis činnosti organizácie v súčasnosti

RÚVZ Považská Bystrica bol zriadený zo zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia ako štátna rozpočtová organizácia.

RÚVZ Považská Bystrica plní úlohy na úseku verejného zdravotníctva s priamou pôsobnosťou pre okresy Považská Bystrica, Púchov a Ilava. Predmetom činnosti je vykonávanie štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva, výkon štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, zabezpečovanie špecializovaných výkonov spojených s ochranou zdravia.

RÚVZ Považská Bystrica má spádovú oblasť pre okresy Považská Bystrica, Púchov a Ilava s rozlohou 1 196 km² a s počtom 164 308 obyvateľov (stav k 1.7.2021).

Úsek regionálneho hygienika

Regionálny úrad riadi regionálny hygienik, ktorého vymenúva a odvoláva Hlavný hygienik SR. Regionálny hygienik je generálnym tajomníkom služobného úradu pre štátnych zamestnancov úradu a štatutárnym orgánom zamestnávateľa pre verejných zamestnancov úradu. Regionálny hygienik je oprávnený konať vo všetkých veciach v mene úradu. V riadiacej a rozhodovacej činnosti je viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi. Regionálny hygienik a generálny tajomník služobného úradu riadi RÚVZ a zodpovedá za jeho činnosť.

Sekretariát regionálneho hygienika, podateľňa, kontrola, sťažnosti, registratúra

vedie ucelenú agendu regionálneho hygienika, vedie osobitnú evidenciu všetkých žiadostí podaných RÚVZ o poskytnutí informácií zmysle zák. č. 211/2000 Z. z. a sprostredkováva vybavovanie žiadostí o poskytnutie informácií v zmysle zákona o informáciách, komplexne zabezpečuje činnosť podateľne, vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti, vedie register odborne spôsobilých osôb, prijíma, eviduje a v spolupráci s odbornými oddeleniami vybavuje sťažnosti, petície a podania, sleduje lehoty na vybavenie podaní, petícií a sťažností, vykonáva kontrolnú činnosť. Činnosti zabezpečuje jeden pracovník.

Referát právny

zabezpečuje právnu pomoc v právnych veciach, zabezpečuje zvyšovanie právneho vedomia zamestnancov a zúčastňuje sa na jednaní o uložení pokút - nesplnenie uložených opatrení v rámci výkonu štátneho úradu. Právnu činnosť zabezpečuje 1 pracovník- výkon práce vo verejnom záujme.

Referát informatiky

zabezpečuje informačný systém úradu, chod LAN siete, e-mailovú poštu, inštaláciu a údržbu softvéru, zabezpečuje chod výpočtovej techniky, jej obmenu, údržbu, opravu a vyhodnocuje správnosť a funkčnosť informačného systému úradu. Túto činnosť zabezpečuje 1 pracovník - výkon práce vo verejnom záujme.

Chronologický prehľad riaditeľov a regionálnych hygienikov od roku 1952 po súčasnosť:

Okresná hygienická stanica

MUDr. Dimitrij Kuzičkin	1952-1955
MUDr. Štefan Calpaš	1955-1965
MUDr. Jarmila Hangayová	1965-1971
MUDr. Koloman Novacký	1971-1990

Dňa 27.11.1990 vláda SR schválila „Zásady reformy štruktúry, riadenia a financovania zdravotníctva SR“ a na základe tohto materiálu vznikli z bývalých KHS a OHS Ústavy hygieny a epidemiológie.

Ústav hygieny a epidemiológie

MUDr. Ladislav Švejda, CSc. 1990-1992

MUDr. Viliam Bršiak, MPH 1992-1995

Dňa 13.7.1994 vláda svojím uznesením č. 704 schválila zákon 272/94 Z.z. o ochrane zdravia ľudí, ktorý pretransformoval ÚHE na Štátne zdravotné ústavy s účinnosťou od 1.1.1995.

Štátny zdravotný ústav

MUDr. Viliam Bršiak , MPH do marca 1995

MUDr. Gabriela Kohlová 1995-1998

MUDr. Viera Sirotná, MPH 1998-2007

Zo zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia zo dňa 21. 7. 2007 zanikli Štátne zdravotné ústavy a boli zriadené Regionálne úrady verejného zdravotníctva, uvedené v prílohe č. 1 uvedeného zákona.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva

MUDr. Viera Sirotná, MPH 2007 - 2008

RNDr.Mgr. Zuzana Bačíková, Phd,MPH,MHA október 2008-jún 2009 (poverená vedením)

MUDr. Viera Sirotná, MPH od 1.7.2009- 2017

Mgr. Renata Beníková, MPH 2017 -

ČINNOSŤ ODDELENÍ

Oddelenie hygieny výživy a bezpečnosti potravín

Plní úlohy na úseku verejného zdravotníctva v oblasti starostlivosti o zdravú výživu obyvateľstva a bezpečnosť potravín, predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a kozmetických výrobkov.Oddelenie hygieny výživy začalo samostatne pracovať v roku 1965 pod vedením Ing. Alexandra Hausnera. V roku 1986 sa stala vedúcou oddelenia MUDr. Gabriela Kohlová a od roku 2002 je vedúcou MVDr. Marta Benková, MPH. V rámci oddelenia hygieny výživy je zabezpečené plnenie programov a projektov verejného zdravotníctva a ostatných úloh vyplývajúcich zo zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Oddelenie sa zaoberá vplyvom životného prostredia a spôsobu života na zdravie populácie a jednotlivca. Cieľom práce je zlepšenie verejného zdravia minimalizovaním zdravotných rizík zo životného prostredia pôsobiacich na zdravie ľudí. V roku 1962 bol vedúcim komunálnej hygieny Ing. Alexander Hausner a v roku 1966 sa stal vedúcim Ing. Ján Lovíšek, ktorého v roku 2000 vystriedala RNDr.Mgr. Zuzana Bačíková,PhD,MPH,MHA. Činnosť odboru sa sústreďuje najmä na posudzovanie návrhov na územné plány, umiestnenie a kolaudáciu stavieb, monitoring pitnej vody a vody na kúpanie, plnenie programov a projektov verejného zdravotníctva a výkon ostatných úloh vyplývajúcich zo zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia..

Oddelenie hygieny detí a mládeže

Začalo samostatne pracovať od roku 1961 a v roku 1962 sa stala vedúcou oddelenia MUDr. Matilda Mikulová, v rokoch 1998 - 2017 bola vo funkcii vedúcej oddelenia MUDr. Viera Sirotná, MPH, v rokoch 2015 - 2017 Mgr. Renata Beníková, MPH, od roku 2017 je poverená vedením oddelenia Mgr. Katarína Bosáková, MPH. Prioritou činnosti oddelenia je výkon štátneho

zdravotného dozoru zameraného najmä na kontrolu školských zariadení, spoločného stravovania, správnu technológiu prípravy stravy, zavedenie HCCP v školských stravovacích zariadeniach, plnenie projektov, programov a priorít verejného zdravotníctva, poskytovanie konzultácií a odborného poradenstva a výkon ostatných úloh vyplývajúcich zo zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia..

Oddelenie hygieny preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Oddelenie pracovalo od roku 1963 pod vedením MUDr. Jarmily Hangayovej až do roku 1988, kedy sa stal vedúcim oddelenia MUDr. Viliam Bršiak, ktorý pracoval ako vedúci oddelenia až do roku 1995. Od roku 1995 bola vedením poverená MUDr. Mária Komorová. V roku 2007 sa stala vedúcou oddelenia Ing. Marta Halmešová, ktorú vo funkcii vystriedala v roku 2010 Mgr. Zuzana Kopšíková, MPH. Prioritou činnosti oddelenia je vykonávanie štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu pracovísk, zdravých pracovných podmienok, plnenie programov, projektov a priorít v oblasti verejného zdravotníctva, spolupráca s inšpektorátom práce a spolupráca na riešení národných projektov v oblasti ochrany zdravia a zdravého životného štýlu zamestnancov.

Oddelenie epidemiológie.

Oddelenie sa zaoberá ochranou obyvateľstva pred infekčnými ochoreniami, sledovaním výskytu infekčných a iných spoločensky závažných ochorení, ktoré sa vyskytujú v populácii, navrhuje opatrenia na ochranu a zlepšenie zdravia a kontroluje ich účinnosť. Oddelenie plní programy, projekty verejného zdravotníctva a úlohy vyplývajúce zo zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. V súvislosti s oddelením epidemiológie nemožno nespomenúť pani Oľgu Ježovú, ktorá sa nemalou mierou prispela k rozvoju hygienickej služby v okrese hlavne v oblasti infekčnej epidemiológie. Pracovala na hygiene nepretržite od roku 1954 do roku 1995 (41 rokov). Pracovala vo funkcii vedúcej SZP, zúčastnila sa pri likvidácii cholery na Východnom Slovensku v 70-tych rokoch, spolupracovala pri zavádzaní očkovania proti poliomyelitíde v teréne, stála pri zrode infekčného oddelenia v Púchove. Oddelenie epidemiológie pracovalo od roku 1959 pod vedením MUDr. Ľudmily Novackej, ktorú v roku 1971 vystriedal MUDr. Ladislav Švejda, CsC., ktorý pracoval na oddelení až do roku 1992, kedy sa stal vedúcim oddelenia MUDr. Igor Kohl, CsC. Od roku 2000 do 2002 pracoval na oddelení MUDr. Igor Hurta, od roku 2002 do 2014 oddelenie viedla PhDr. RNDr. Martina Mutalová, PhD, MPH. Od roku 2014 je vedúcou oddelenia PhDr. Eva Jurdíková, MPH.

Oddelenie podpory zdravia a Poradňa zdravia

V roku 1991 bolo z OÚNZ Považská Bystrica na RÚVZ považská Bystrica delimitované oddelenie zdravotnej výchovy. Aktivity pracovníkov oddelenia sú každoročne spájané s vyhlásením svetových či medzinárodných dní WHO. Prostredníctvom printových a internetových médií, informačných panelov, edičného materiálu a web-stránky RÚVZ aktuálne prezentuje odbornú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej a poradenskej, čo v nemalej miere prispieva k zvyšovaniu zdravotného uvedomenia verejnosti v celom našom regióne. Oddelenie viedla regionálna hygienička. V rokoch 2008 - 2016 bola vedúca oddelenia MUDr. Daniela Hlušková. V súčasnosti vedie oddelenie Podpory zdravia a Poradňu zdravia regionálna hygienička. Činnosti zabezpečujú 2 zamestnanci vykonávajúci práce vo verejnom záujme.

Poradňa zdravia je zameraná na zlepšenie zdravotného stavu každého jednotlivca. Hlavným cieľom je prevencia chronických neinfekčných (tzv. civilizačných) chorôb, a to najmä srdcovocievnych. Identifikuje rizikové faktory vedúce k ich vzniku, čo umožní cielenú individuálnu nefarmakologickú intervenciu.

Osobný úrad

Je organizačný útvar služobného úradu v priamej riadiacej pôsobnosti generálneho tajomníka služobného úradu. Zabezpečuje plnenie úloh, ktoré vyplývajú služobnému úradu zo štátnozamestnaneckých vzťahov a z právnych vzťahov upravujúcich služobný pomer. Osobný úrad sa člení na: referát: - ľudských zdrojov, -práce a miezd, -vzdelávania, -ekonomiky a rozpočtu a referát prevádzkovo-technický. Zabezpečuje administratívno-technické činnosti na referáte práce a miezd, zabezpečuje plánovaciú, rozpočtovú, ekonomickú, hospodársko-technickú ako aj materiálnu a prevádzkovú činnosť RÚVZ zameranú na zabezpečenie podmienok na plnenie jednotlivých úsekov a oddelení RÚVZ. Činnosti osobného úradu zabezpečuje jeden štátny zamestnanec a 5 zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme. Vedúcou Osobného úradu bola do roku 2019 Ing. Sylvia Cingelová. Od roku 2020 je vedúcou oddelenia Ing. Lucia Kačenková.

Tak ako v minulosti aj dnes je význam verejného zdravotníctva v systéme zdravotníctva nezastupiteľný. Verejné zdravotníctvo je základným pilierom pre udržiavanie zdravých životných a pracovných podmienok. Predchádzať infekčným ochoreniam a zlepšovať kvalitu života je cieľom každej vyspelej krajiny, teda aj Slovenska. V rámci tejto oblasti majú UVZ SR a RÚVZ v SR svoje stabilné miesto.